

**Protokół ze zdalnego posiedzenia Rady Narodowego Instytutu Wolności
– Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego
Warszawa, 17 czerwca 2024 roku**

W dniu 17 czerwca 2024 r. odbyło się zdalne posiedzenie III kadencji Rady Narodowego Instytutu Wolności – Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego.

W posiedzeniu udział wzięli:

1. Piotr Stec – Przewodniczący Rady NIW-CRSO;
2. Anna Czyżewska – Członkini Rady NIW-CRSO;
3. Daniel Prędkopowicz – Członek Rady NIW-CRSO;
4. Agata Stafiej-Bartosik – Członkini Rady NIW-CRSO;
5. Iwona Żukiert – Członkini Rady NIW-CRSO;
6. dr hab. Marek Rymsza – Członek Rady NIW-CRSO;
7. Paweł Szewczyk – Członek Rady NIW-CRSO;
8. Marek Krawczyk – Podsekretarz Stanu w KPRM;
9. Michał Braun – Dyrektor NIW-CRSO;
10. Andrzej Rybus-Tołłoczko – Zastępca Dyrektora NIW-CRSO;
11. Aneta Sędzikowska-Konecka – Główna Księgowa NIW-CRSO;
12. Elżbieta Siwik – Kierowniczka Biura Księgowości i Finansów NIW-CRSO;
13. Anna Stackiewicz – Radczyni prawna NIW-CRSO;
14. Grzegorz Wakulski – Kierownik Zespołu Audytowego;
15. Jarosław Wijatkowski – Biegły rewident;
16. Oliwia Krawczyk – Pracownica NIW-CRSO.

Członkiniom i członkom Rady NIW-CRSO został przedstawiony następujący porządek posiedzenia:

1. Otwarcie posiedzenia, sprawy formalne, wyrażenie zgody na nagrywanie przebiegu posiedzenia oraz przyjęcie porządku obrad.
2. Przyjęcie protokołu z drugiego posiedzenia Rady III kadencji w dniu 15.04.2024 r. i 06.05.2024 r.
3. Sprawozdanie z działalności Narodowego Instytutu Wolności – Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego za rok 2023:

- Przyjęcie uchwały w sprawie zaopiniowania sprawozdania z działalności NIW-CRSO za rok 2023.
4. Roczne sprawozdanie finansowe Narodowego Instytutu Wolności - Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego za rok 2023:
 - Przyjęcie uchwały w sprawie zaopiniowania rocznego sprawozdania finansowego NIW-CRSO za rok 2023.
 5. Sprawy różne.
 6. Zamknięcie posiedzenia.

Ad 1.

Posiedzenie otworzył Pan Piotr Stec, Przewodniczący Rady Narodowego Instytutu Wolności – Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego. Wszyscy członkowie Rady NIW-CRSO wyrazili zgodę na nagrywanie przebiegu spotkania. Na prośbę Pana Michała Brauna, Dyrektora NIW-CRSO nastąpiła zmiana w agendzie posiedzenia, punkt 4. został przeniesiony przed punkt 3.

Ad 2.

Protokół z poprzedniego posiedzenia Rady w dniach 15.04.24 r. i 06.05.24 r. został przyjęty bez uwag ze strony członkiń i członków Rady NIW-CRSO.

Ad 4.

Pan Michał Braun poprosił Główną Księgową Instytutu, Panią Anetę Sędzikowską-Konecką o przedstawienie informacji dot. sprawozdania finansowego Narodowego Instytutu Wolności - Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego za 2023 rok.

Na realizację zadań Instytut otrzymał dotacje z budżetu państwa oraz środki z państwowego funduszu celowego jakim jest Fundusz Wspierania Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego. Na koniec okresu sprawozdawczego ogółem plan dochodów i wydatków wyniósł ponad 270 mln złotych, w tym zrealizowano wydatki w kwocie ponad 260 mln zł, co stanowi 95,80% planu wydatków.

Otrzymane dotacje z budżetu państwa mają kilka przeznaczeń i dzielą się na dotację podmiotową (obsługa NIW-CRSO), celową (przekazywane organizacjom w ramach realizowanych 9 programów na rzecz rozwoju społeczeństwa obywatelskiego) oraz inwestycyjną (rozwój i modyfikacja systemów, przebudowa nowej siedziby Instytutu, a także zakupy inwestycyjne w ramach pomocy technicznej oraz wydatki majątkowe zaplanowane przez organizacje pozarządowe w ramach otwartych konkursów ogłoszonych przez NIW-CRSO).

Pan Piotr Stec zapytał co dzieje się ze środkami niewydatkowanymi. Główna Księgowa odpowiedziała, że na koniec roku trafiają one z powrotem do budżetu państwa. Następnie przedstawiła kwoty środków przeznaczonych na realizację poszczególnych programów i kwoty faktycznie wydatkowane, co stanowiło realizację wszystkich programów na poziomie ponad 90%, jedynie realizacja Korpusu

Solidarności – Rządowego Programu Wspierania i Rozwoju Wolontariatu Systematycznego na lata 2018-2030 wyniosła 86,5% planu.

Najwięcej środków z dotacji przekazano beneficjentom w ramach dwóch programów zarządzanych przez NIW-CRSO, a wdrażanych przez Biuro Programów Horyzontalnych. Kwota przyznanych dotacji w ramach Rządowego Programu Rozwoju Organizacji Obywatelskich na lata 2018-2030 wyniosła ogółem ponad 98 mln złotych, a wsparciem zostało objętych prawie 900 podmiotów. Na drugim miejscu pod względem wydatkowanych środków było wsparcie beneficjentów udzielone w ramach Rządowego Programu Fundusz Inicjatyw Obywatelskich NOWEFIO na lata 2021-2030, łączna kwota to ponad 120 mln złotych dla ponad 800 podmiotów.

Dyrektor NIW-CRSO jest również dysponentem Funduszu Wspierania Organizacji Pożytku Publicznego. W ramach tego funduszu w roku 2023 nie przeprowadzano konkursu, z powodu niewystarczającej liczby środków finansowych. Na koniec okresu sprawozdawczego stan środków pieniężnych wyniósł ponad 260 tys. złotych. Na chwilę obecną kwota ta wynosi ponad 300 tys. złotych i stale rośnie.

Następnie Pani Aneta Sędzikowska-Konecka przedstawiła bilans do sprawozdania finansowego. Wartość aktywów i pasywów na dzień 31.12.2023 r. wyniosła 6 827 736,87 zł. Dane te są spójne z danymi zaprezentowanymi w sprawozdaniu z działalności Instytutu. Sprawozdanie finansowe zostało poddane badaniu przez firmę audytorską i została wydana opinia bez zastrzeżeń.

Dyrektor Instytutu powiedział, że sprawozdanie finansowe NIW-CRSO za 2023 rok przedstawia rzeczywistą sytuację. Inną kwestią jest wydatkowanie środków zgodnie z przeznaczeniem, jednak dyskusja na ten temat powinna znaleźć się przy okazji omawiania sprawozdania z działalności NIW-CRSO za 2023 rok. Dodał, że dziwi go fakt, dlaczego tak dużo środków nie było wydatkowanych z pomocy technicznej, która może służyć do promowania różnych działań, szkolenia organizacji czy wydawania publikacji. W przypadku kiedy nie ma pomysłu na co wydatkować środki z pomocy technicznej można je przenieść na budżet przeznaczony konkursom. W niektórych programach nawet połowa pomocy technicznej była zwracana z powrotem do Kancelarii Prezesa Rady Ministrów. Pan Michał Braun dodał, że nowa dyrekcja NIW-CRSO postara się spożytkować środki finansowe zgodnie z celami Instytutu.

Pani Iwona Żukiert zapytała czy zysk jest zwracany do KPRM czy ma konkretne przeznaczenie. Główna Księgowa odpowiedziała, że wszystkie środki wydatkowane oraz wypracowanego zysku zwracane są do budżetu państwa tj. na rachunek KPRM.

Przewodniczący Rady zarządził, aby przyjęcie uchwały w sprawie zaopiniowania rocznego sprawozdania finansowego NIW-CRSO za rok 2023 nastąpiło po omówieniu sprawozdania z działalności NIW-CRSO za rok 2023, po to, aby Rada miała całościowy obraz tego, co działo się w ubiegłym roku.

Ad 3.

Pan Michał Braun powiedział, że Pani Minister Agnieszka Buczyńska, odwołując poprzednią dyrekcję Instytutu negatywnie oceniła jego działalność. Podobną ocenę wydała Najwyższa Izba Kontroli

i Kancelaria Prezesa Rady Ministrów po kontroli przeprowadzonej w Narodowym Instytucie Wolności. Także Wojewódzki Sąd Administracyjny wydał wyrok w sprawie Fundacji Wolności i unieważnienia indywidualnych rozstrzygnięć w dwóch konkursach zarządzanych przez NIW-CRSO. Dyrektor Instytutu podkreślił, że na negatywną opinię merytoryczną składają się m.in. działania, takie jak brak transparentności przy wyborze ekspertów do oceny wniosków, łamanie prawa przy zmienianiu kolejności list rankingowych, kwestii związanych z niewystarczającą liczbą kontroli projektów organizacji przeprowadzanych przez Instytut, a także brak kontroli w samym Instytucie przez podmiot go nadzorujący, czyli ówczesnego Przewodniczącego Komitetu do spraw Pożytku Publicznego. Dodał, że sam również negatywnie ocenia działalność merytoryczną Instytutu w 2023 roku.

Przewodniczący Rady Piotr Stec otworzył dyskusję. Pan dr hab. Marek Rymsza stwierdził, że podczas tej dyskusji Rada powinna rozgraniczyć dwa poziomy: programowy i operacyjny. Dodał, że zasiada w Radzie NIW-CRSO od samego początku jej powołania oraz, że w poprzednich latach głosował za pozytywną opinią odnośnie obydwu sprawozdań Instytutu. Członkowie Rady opiniują działania programowe, nie operacyjne. Ocena merytoryczna działalności NIW nie jest prawną podstawą odwołania dyrekcji. Procentowa realizacja zadań w sprawozdaniu finansowym NIW-CRSO za 2023 rok w ramach programu Korpusu Solidarności różni się od poziomu realizacji zadań w programach PROO i NOWEFIO, ponieważ Korpus Solidarności nie jest programem stricte grantowym. Członek Rady wspomniał także, że należy ten program sukcesywnie rozwijać.

Dyrektor Instytutu zgodził się z przedmówcą dodając, że linię podziału widać również pomiędzy sprawozdaniem finansowym a merytorycznym. To pierwsze dotyczy tego, czy zgadzają się tabele i czy środki z budżetu państwa zostały wydatkowane zgodnie z planem, inną kwestią jest sposób wydatkowania tych środków, do którego przyznał, że ma zastrzeżenia. Sprawozdanie z działalności dotyczy zasadności, celowości, rzetelności i zgodności z prawem działań podejmowanych przez dyrekcję, a te przez Najwyższą Izbę Kontroli, Kancelarię Prezesa Rady Ministrów i sądy zostały podważone. Niedawno Rzecznik Dyscypliny Finansów Publicznych postawił byłej dyrekcji NIW-CRSO zarzuty.

Pani Iwona Żukiert powiedziała, że wobec tego co mówił poprzedni dyrektor i wobec wszystkich nieprawidłowości, które wychodziły w ostatnich miesiącach jest za rozróżnieniem sprawozdania z działalności od sprawozdania finansowego. Dodała, że wybór projektów do dofinansowania oraz sposób dystrybuowania środkami z budżetu państwa budził oburzenie wśród sektora pozarządowego. Członkini Rady stwierdziła, że sprawozdanie z działalności NIW-CRSO za 2023 rok powinno otrzymać negatywną opinię Rady.

Pani Agata Stafiej-Bartosik dodała, że formularz sprawozdania z działalności nie do końca odzwierciedla to, co działo się w Instytucie. Następnie zapytała co się stanie, jeśli Rada nie zaopiniuje omawianego dokumentu pozytywnie i czy Rada może wpłynąć na uzupełnienie go.

Pan Piotr Stec poprosił, aby Zespół Radców Prawnych w NIW wyjaśnił, co się stanie jeśli jedno ze sprawozdań lub oba sprawozdania zostaną negatywnie zaopiniowane. Dyrektor Instytutu powiedział, że zgodnie z obowiązującymi przepisami sprawozdania wraz z opinią Rady przekazywane są do akceptacji Przewodniczącego Komitetu do spraw Pożytku Publicznego. W przypadku braku akceptacji przedmiotowych dokumentów, może to skutkować odwołaniem dyrekcji. Dodał, że sprawozdania,

o których mowa, dotyczą roku 2023, czyli powinna odpowiadać za nie poprzednia dyrekcja. Pani Mecenasa Anna Stackiewicz wyjaśniła, że zgodnie z obowiązującymi przepisami Rada Instytutu wyraża jedynie opinie. Zgodziła się z Panem Michałem Braunem, że skutkiem prawnym niezatwierdzenia rocznych sprawozdań, z działalności i finansowego może być odwołanie dyrektora, którego te sprawozdania dotyczą. Przewodniczący Rady zapytał czy ta sytuacja mogłaby mieć negatywny wpływ na płynność finansową pomiędzy NIW a KPRM, co znacznie utrudniłoby organizacjom pozarządowym realizację zadań. Pani Mecenasa odpowiedziała, że nie ma przepisów, które by przewidywały taką sankcję.

Pan dr hab. Marek Rymśza powiedział, że gdyby dzisiejsza dyskusja odbywała się z udziałem poprzedniej dyrekcji, prowadzącej działania w tamtym okresie, opinia o sprawozdaniu z działalności byłaby merytoryczno-programową oceną działalności ówczesnej dyrekcji, a negatywne zaopiniowanie sprawozdania byłoby sugestią co do jej zmiany. Jednak poprzedniego kierownictwa już nie ma, a obecne nie może odpowiadać na pytania dotyczące dokumentów za 2023 rok. Odwołanie nie było skutkiem oceny programowej działalności Instytutu, a wynikiem zarzutów w trybie kontroli ze strony nadzorującego NIW-CRSO, Przewodniczącego Komitetu do spraw Pożytku Publicznego. Opinia sprawozdań za 2023 rok jest odpowiedzią na pytanie, czy programy, którymi zarządza NIW, powinny być kontynuowane czy Rada ma wobec tego konkretne zastrzeżenia. Pan dr hab. Marek Rymśza dodał, że oddaje głos ZA pozytywną opinią odnośnie obydwu sprawozdań.

Pani Mecenasa Anna Stackiewicz stwierdziła, że głosowanie w sprawie sprawozdania z działalności NIW nie jest związane z oceną tego, czy dany program jest wart kontynuowania, a bardziej odnosi się do oceny tego, w jaki sposób NIW poradził sobie z wykonaniem założeń programowych, przyjętych przez Radę Ministrów w tym programie.

Dyrektor Instytutu powiedział, że NIW jest agencją wykonawczą rządu. Ocena sprawozdań dotyczy tego w jaki sposób Instytut zarządzał rządowymi programami. Celowość wydatkowania środków z budżetu państwa była przesłanką do odwołania poprzedniej dyrekcji i w obecnym momencie, w przypadku opiniowania sprawozdań, powinno to być wzięte pod uwagę.

Pani Iwona Żukiert włączyła się w dyskusję mówiąc, że jeżeli Rada zdaje sobie sprawę z nieprawidłowości jakie funkcjonowały w Instytucie za poprzedniego dyrektora to powinna negatywnie zaopiniować omawiane dokumenty.

Pani Anna Czyżewska powiedziała, że w sprawozdaniu z działalności NIW za 2023 rok brakuje informacji jakim organizacjom i w jaki sposób były przekazywane dotacje w ramach poszczególnych programów. Brakuje także kwestii związanych z konsultacjami prowadzonymi w ramach programów NOWEFIO i PROO, podczas których organizacje zgłaszały krytyczne uwagi. Zostały natomiast uwzględnione informacje i konkretne uwagi dotyczące konsultacji pozostałych programów, zarządzanych przez Instytut.

Pan dr hab. Marek Rymśza stwierdził, że wydawało mu się, że przedmiotem głosowania nie jest to, co kto myśli o NIW, a zaopiniowanie konkretnego dokumentu. Dodał, że ci, wobec których zostały postawione zarzuty mają prawo do obrony oraz, że procedura trwa.

Pani Mecenas Anna Stackiewicz wyjaśniła, że z jednej strony omawiane sprawozdania to ściśle określone dokumenty, natomiast z drugiej strony kwestię głosowania nad sprawozdaniami można przyrównać do głosowania w sprawie udzielenia bądź nieudzielenia absolutorium. Rada może wydać opinie w sprawie dokumentów jednocześnie biorąc pod uwagę całokształt funkcjonowania Instytutu, sposób realizacji zadań i założeń programowych, sposób wydatkowania środków z budżetu państwa itd. Dodała, że to o czym mówi Pan dr hab. Marek Rymsza nie ma odzwierciedlenia w ustawie.

Pan Piotr Stec powiedział, że Rada będzie głosować w kontekście, o którym powiedziała Pani Mecenas. Dodał, że jest za przyjęciem sprawozdania finansowego NIW-CRSO za 2023 rok, ponieważ pokazuje ono jak liczbowo zostały wydatkowane środki. Zaznaczył, że osiągi Instytutu były bardzo wysokie, przeważnie na poziomie ponad 90%. Natomiast sprawozdanie z działalności NIW-CRSO za rok 2023 budzi wiele wątpliwości i niezgód, co do działania Instytutu w czasie przeszłym. Podkreślił, że nie jest to uwaga co do sposobu przygotowania dokumentu, gdyż sporządzony został według obowiązujących przepisów.

Przewodniczący Rady poddał pod głosowanie uchwałę w sprawie pozytywnego zaopiniowania rocznego sprawozdania finansowego NIW-CRSO za rok 2023. W głosowaniu 6 osób było ZA, nikt nie był przeciw, nikt się nie wstrzymał. Rada przyjęła uchwałę jednogłośnie.

Następnie odbyło się głosowanie nad uchwałą w sprawie pozytywnego zaopiniowania sprawozdania z działalności NIW-CRSO za 2023 rok. W głosowaniu 1 osoba była ZA, 5 PRZECIWIW, nikt się nie wstrzymał. Uchwała w sprawie pozytywnego zaopiniowania sprawozdania z działalności nie została przyjęta.

W związku z powyższym Pan Piotr Stec poddał pod głosowanie uchwałę w sprawie negatywnego zaopiniowania sprawozdania z działalności NIW-CRSO za 2023 rok. W głosowaniu 5 osób było ZA, nikt nie był przeciw, nikt się nie wstrzymał. Ponieważ w tym zakresie nie była udzielona dyspozycja ze strony Pana dr. hab. Marka Rymszy, nie brano żadnego głosu pod uwagę. (Członek Rady nie był obecny podczas przedmiotowego głosowania).

Ad 5.

Przewodniczący Rady zaprosił uczestników posiedzenia do dyskusji o sprawach różnych.

Dyrektor Instytutu podzielił się informacją na temat liczby zgłoszeń do Komitetów Sterujących Monitorujących Programów NIW-CRSO. Wyniki naboru zostaną podane pod koniec lipca br.

Następnie głos zabrała Pani Anna Czyżewska zwracając uwagę na kwestię kampanii wyborczej do Parlamentu Europejskiego, w której uczestniczył wicedyrektor Narodowego Instytutu Wolności. W ramach Akademii NIW wicedyrektor prowadził działania edukacyjne w różnych częściach Polski, w dużej części w województwie mazowieckim, czyli na terenie swojego okręgu wyborczego. Członkini Rady stwierdziła, że może to być nadużycie środków publicznych do prowadzenia kampanii wyborczej. Taką wątpliwość ma również kilka organizacji, które zajmują się monitorowaniem tego typu nadużyć. Dodała, że co prawda Dyrektor NIW-CRSO mówił, że Instytut jest agencją wykonawczą rządu, ale nie jest agencją do prowadzenia nieoficjalnej kampanii wyborczej. Takie działanie może budzić wątpliwości.

Pan Piotr Stec powiedział, że Rada będzie dyskutować na każdy temat, który rodzi pytania czy kontrowersje. Podkreślił, że w całej strukturze NIW-CRSO kluczową funkcję pełni główny Dyrektor, który nie brał udziału w żadnych kampaniach. Dyrektor wnioskuje do Przewodniczącego Komitetu do spraw Pożytku Publicznego o powołanie swoich zastępców czy zastępczynię. Dodał, że Zastępca Dyrektora, Pan Andrzej Rybus-Tolłoczko na czas kampanijny korzystał z urlopu, tak, aby obowiązki służbowe nie pokrywały się z trwającą kampanią.

Dyrektor Instytutu, Pan Michał Braun powiedział, że kwestia prowadzenia kampanii i pracy w Instytucie jest do oceny publicznej. Potwierdził, że wicedyrektor przebywał w tym czasie na urlopie. Zaprzeczył jakoby wicedyrektor prowadził kampanię wyborczą w ramach Akademii NIW, bowiem jej działania rozpoczął zaraz po objęciu funkcji w Instytucie.

Pani Anna Czyżewska podziękowała za wyjaśnienia i poruszyła kolejny temat, czyli kwestię prac nad przyszłorocznymi programami NIW oraz wysokości ich budżetu. Zapytała czy Rada może wesprzeć Instytut w tym, aby wartości projektów były wyższe. Członkini przedstawiła infografikę, która obrazuje to w jakiej sytuacji są obecnie organizacje pozarządowe w związku z rosnącą inflacją, która ma ogromny wpływ na jakość i skalę działań prowadzonych przez NGO w Polsce.

Pan Michał Braun podkreślił, że temat poruszony przez Panią Annę Czyżewską jest niezwykle ważny. Stanowisko Rady NIW-CRSO może pomóc w zabieganiu o zwiększenie środków dotacyjnych. Należy wziąć pod uwagę ewentualny czarny scenariusz, czy jeżeli nie byłoby możliwości zwiększenia środków to czy wtedy Rada rekomenduje, aby zmniejszyć liczbę dotacji na rzecz zwiększenia ich wartości czy jednak Rada rekomenduje utrzymanie liczby dotacji ze świadomością, że skala realizacji zadań przez organizacje będzie dużo mniejsza. Dyrektor Instytutu pozostawił ten temat do przemyślenia.

Pan Piotr Stec zapewnił, że Rada NIW zrobi wszystko co w jej mocy, aby wesprzeć NIW w staraniach o zwiększenie przyszłych dotacji.

Ad 6.

Po wyczerpaniu porządku obrad Przewodniczący Rady podziękował Dyrektorowi Instytutu oraz członkiniom i członkom Rady, po czym zamknął posiedzenie.

Przewodniczący Rady
Narodowego Instytutu Wolności -
Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego
Piotr Stec

Protokół sporządziła Oliwia Krawczyk.

